

укладатися торговельні угоди, які будуть мати правову силу і підтримку країн партнерів. Це призведе до розвитку та забезпечення прийдешнім поколінням достойного майбутнього.

На основі проведеного дослідження можемо стверджувати, що в системі міжнародних відносин Україна є незалежним гравцем. Наша держава, на рівні з іншими повинна висловлювати свою позицію до певних подій, пропозицій, проектів і т.д. За останні роки Україні вдалось не тільки відстояти свою незалежність, але і почати розвивати свою міжнародну діяльність на найвищому рівні. Зокрема, підписана асоціація з ЄС, дала змогу розпочати торговельні відносини з країнами членами ЄС на небувалому вигідному рівні. Особливої уваги заслуговує програма НАТО «Партнерство заради миру» - проведення військових навчань разом з країнами партнерами(союзниками)якою є і Україна. Завдяки такій співпраці, професіоналізм українських військовослужбовців зростає, стає простіше взаємодіяти з потенційними союзниками. Разом з цим, впроваджуються стандарти НАТО, які є високого рівня і забезпечують максимальну боєздатність. Сюда ж можна віднести і угоду про створення LITPOLUKRBRIG(літ-пол-укр бриг) - це литовсько-польсько-українська бригада, яка була створена для регіонального розвитку взаємодій союзних держав і підняття рівня безпеки в регіоні після останніх подій.

Разом з усіма досягненнями, потрібно зазначити, що Україна не повністю використовує свої можливості у реалізації своїх можливостей. Зокрема, угода з ЄС має велику вагу і без повної інтеграції України у політичну, правову й економічну систему ЄС. Причиною того є нестабільна ситуація в Європейському Союзі, загострення еміграційного питання, економічно союзу все складніше стає підтримувати відповідний рівень. На правничому рівні розкол відбувся в 2016 році, коли Європу наводнили емігранти з Близького Сходу. Частина країн, а серед них: Румунія, Угорщина, Словаччина, Чехія відмовились пропускати емігрантів, а згодом і приймати їх(додалися країни Балтії та Польщі). Україні не потрібна стара європейська система. Нам треба вибрати особистий шлях розвитку.

Список використаних джерел

1. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В. Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214 с.
2. Сагач О. В., Юденкова К. В. Україна в системі сучасних міжнародних відносин. *Географія та туризм*. 2012. Вип. 20. С. 235-239.
3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Європейське співтовариство з атомної енергії і їхніми Державами-членами. 2014 р.

Вовкотруб С.

студент V курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: д.філол.н., професор

кафедри інформаційної та

соціокультурної діяльності ТНЕУ

Шкіцька І. Ю.

ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА ТВОРИ, РОЗМІЩЕНІ В ІНТЕРНЕТІ

З кожным днем усе більшу роль у забезпеченні дотримання авторських прав в Інтернеті відіграють технології. Поширення набула думка про те, що майбутнє за економікою мікро-платежів в Інтернеті, що передбачає надходження коштів власнику за кожне використання його твору. Крім того, що створення такої системи є нереальним з низки юридичних, соціальних та економічних причин, мікро-платежі викликають, вартість підтримання системи мікро-платежів буде надто високою та потребуватиме фінансування громіздкої служби підтримки клієнтів.

Метою нашої розвідки є окреслення прийомів захисту авторських прав на твори, розміщені в Інтернеті, а також з'ясування труднощів, які виникають в авторів щодо захисту їх прав.

Власники авторських прав мають вибір з широкого кола як технічних та правових засобів, так і маркетингових прийомів, які дають їм можливість контролювати використання розміщених в Інтернеті творів до моменту порушення прав на них.

Розглянемо прийоми, до яких можуть вдаватися власники авторських прав для запобігання їх порушень.

1) *Обмежена функціональність*, яка полягає в тому, що власник авторського права дає користувачеві примірник твору, який має функціональні обмеження [5, с. 135-137].

2) *Годинникова бомба*. Суть цього прийому в тому, що власник авторських прав розповсюджує функціонально повноцінний об'єкт інтелектуальної власності, але встановлює дату, після якої доступ до нього буде неможливим. Варіантом цього прийому є закриття доступу до твору після певної кількості користувань (наприклад, після перегляду комп'ютерного файлу 10 разів його буде неможливо більше продивитися).

3) *Захист від копіювання*. За цього підходу продавець обмежує кількість копіювань файлу [2].

4) *Криптографічні конверти* – це програмне забезпечення, яке зашифровує твори, доступ до яких можливий за наявності ключа до шифру.

5) *Контракти*. Це один з найефективніших та водночас недооцінених власниками авторських прав на розміщені в Інтернеті твори засобів запобігання порушенню їхніх прав. За правильного оформлення контракти можуть надати власникам авторських прав більші повноваження з контролю за використанням їхніх творів, ніж надані законодавством про авторське право.

Власникам авторських прав на розміщені в Інтернеті твори доступний також чималий інструментарій для захисту своїх прав після моменту їх порушення.

Окреслимо технічні та правові прийоми, які автори та їхні правонаступники можуть використовувати для доведення факту порушення своїх прав на розміщені в Інтернеті твори та визначення правопорушників.

Агенти – комп'ютерні програми, які можуть автоматично виконувати попередньо визначені команди. Власники авторських прав можуть використовувати агентів для пошуку в публічному секторі Інтернету контрафактних примірників творів.

Стеганографія – процес приховування інформації у файлах в такий спосіб, що прихована інформація не може бути легко віднайдена користувачем [4, с. 16-17].

Судове переслідування. Розгляд у суді справи про порушення авторських прав є потужним засобом реалізації прав інтелектуальної власності, який не слід недооцінювати: загроза подання позову до суду є досить ефективним стримуючим фактором. Щоправда, існують проблеми, пов'язані з винесенням та виконанням судового рішення проти іноземного порушника авторських прав на розміщені в Інтернеті твори.

Після того, як відбулося порушення авторських прав, їхній власник має вирішити, наскільки можливим є судове переслідування. Транскордонний характер Інтернету призводить до того, що дуже часто порушник авторських прав на розміщені в мережі твори виявляється іноземною фізичною чи юридичною особою.

Власники авторських прав на розміщені в Інтернеті твори, що відстоюють свої права в іноземній державі, повинні передусім з'ясувати, чи розповсюджується авторсько-правова охорона за законодавством даної країни на твори, розміщені в Інтернеті.

До того ж навіть, якщо країна порушника застосовує свої закони про авторське право Інтернет-середовищі, певні дії не трактуються як порушення авторських прав згідно із законодавством іноземної країни.

На жаль, в Україні відсутня значна судова практика у сфері захисту авторських прав на розміщені в Інтернеті твори. За таких обставин уявляється вкрай складним завданням передбачити, яку позицію займе український суд, отримавши позов про порушення авторських прав на твір, розміщений в Інтернеті.

Для уникнення сумнівів щодо обсягу та сфери дії авторсько-правової охорони в іншій державі власник авторських прав може укласти з іноземним користувачем результатів своєї творчості ліцензійну угоду, передбачивши в ній, що у випадку виникнення спору між сторонами з приводу умов ліцензії застосуванню підлягає право країни, із законодавством якої власник авторських прав обізнаний найкраще.

Однак, пізніше ліцензіат, опинившись у ролі відповідача у справі про порушення договірних зобов'язань, може просити суд визнати вибір права недійсним. Підставами такої заяви, визнаної міжнародним приватним правом більшості країн, є протиріччя норм обраного права з судовим порядком країни та значно більша зацікавленість країни суду у вирішенні справи [6, с. 132-134].

Отже, відповідач у справі про порушення авторських прав, який розглядається українським судом, може доводити, що будь-який контракт, яким обмежується право України регулювати авторсько-правові відносини в межах її території, повинен бути визнаним недійсним. Відповідач також може заявити, що будь-які умови ліцензії, які обмежують його право на вільне використання творів у випадках, передбачених українським законодавством [1], мають бути визнані судом недійсними як такі, що суперечать публічному порядку України.

Окрім проблем із сфери міжнародного приватного права та матеріального права країни, де шукає захисту власник порушених авторських прав на розміщені в Інтернеті твори, йому також доведеться зіткнутися з деякими ускладненнями процесуального характеру.

Будь-яка особа, що вирішила відстояти свої інтереси в іноземному суді, неминуче зустрічається з такими труднощами: а) незнання процесуальних норм, обов'язкових для іноземного суду, що на практиці означає необхідність залучення до справи місцевого адвоката; б) обов'язковість ведення процесу мовою країни місцезнаходження суду та, як результат, необхідність перекладу всіх документів, що представляються під час розгляду справи; в) процесуальний формалізм судів і можливість оскарження судового рішення у кількох інстанціях, що призводить до збільшення судових витрат та термінів отримання остаточного рішення у справі; г) не завжди високий рівень компетентності суддів національних судів у питаннях міжнародного обігу; д) упередженість проти іноземної особи, що виступає стороною у справі; е) збір доказів та їх оцінка згідно з правом країни суду, що не завжди відповідає вимогам міжнародного права, та технічні ускладнення, які виникають при з'ясуванні змісту та застосуванні судом іноземного права [3, с. 612-613].

Загалом висока вартість представництва в іноземному суді дуже часто призводить на практиці до того, що порушення авторських прав, в тому числі і на розміщені в Інтернеті твори, залишаються безкарними.

У випадку України, як і багатьох інших країн з «перехідною» економікою, до наведеного переліку можна додати низький рівень обізнаності суддів у питаннях інтелектуальної власності та міжнародного механізму її захисту, а також у технічних питаннях, хоча б мінімальний ступінь розуміння яких є необхідним при розгляді справ, що стосуються комп'ютерної техніки та інформаційних мереж.

Таким чином, далеко не в кожній країні, зокрема в Україні, розгляд справи про порушення авторських прав на розміщений в Інтернеті твір має великі шанси закінчитися винесенням судового рішення на користь їхнього власника.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» в редакції Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права»» від 14 липня 2001 р. Голос України. 16.08.2001 р. № 146. Ст. 19.

2. Захист від несанкціонованого копіювання URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82_%D0%B2%D1%96%D0%B4_%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D1%96%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F (останнє звернення 28.04.20).

3. Тынель А., Функ Я., Хвалец В. Курс международного торгового права. Минск: Амалфея, 1999. С. 712.
4. Ben Long. Watermarking Makes Impression on Photos. *MacWeek*. Oct. 21, 1996. P. 16-17.
5. Lance Rose. The Emperor's Clothes Still Fit Just Fine. *Wired*. Feb. 1995. P. 135-137.
6. Tom Steinert-Threlkeld. The Buck Starts Here. *Wired*. August 1996. P. 132-134.

Горкуша Н.

студентка V курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.і.н., професор,
завідувач кафедри інформаційної
та соціокультурної діяльності ТНЕУ
Гомотюк О.Є

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ БІБЛІОТЕКАРІВ

Сучасний етап розвитку бібліотечної справи пов'язаний з інформатизацією суспільства, що є основним чинником змін в сучасному світі. Інформатизація суспільства одночасно підвищує значення і соціальний статус бібліотек у забезпеченні доступу до накопичених людством знань і принципово змінює зміст і організацію бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. Бібліотечні кадри, їх кваліфікація виступають одночасно і найважливішим ресурсом, і суб'єктом змін, від інтелектуальної та психологічної готовності яких залежить ефективність перетворень в бібліотечній справі. Найбільш значущою фігурою є бібліотекар, як носій прогресу в бібліотечній сфері.

Над проблематикою удосконалення роботи бібліотечного працівника, формування механізму його підвищення кваліфікації, окреслення кола його інформаційних потреб працюють вітчизняні учені, зокрема еволюцію, сучасний стан, напрями реформування та перспективи розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти досліджують В. Бабич, В. Загуменна, В. Ільганаєва, Н. Кушнарченко, Т. Новальська, О. Сербін, Т. Ярошенко, А. Соляник, В. Шейко та ін. Питання підвищення кваліфікації бібліотекарів розробляють відомі українські вчені-бібліотекознавці: В. Загуменна, В. Ільганаєва, Н. Кушнарченко, В. Пашкова, В. Скар, М. Слободяник, І. Шевченко, І. І. Макеєвої та ін.

Незважаючи на досить велику кількість публікацій з даної проблеми, в даний час не існує загальноприйнятого визначення терміна «інформаційна потреба», враховуючи його загальнонауковий зміст та роль у соціалізації і професіоналізації бібліотечних фахівців. Професійні потреби бібліотечних фахівців зазнають сьогодні значної трансформації, адже постійно змінюється проблематика запитів, залежна від сучасного стану та перспектив розвитку бібліотечної справи. Врахування цієї тенденції є обов'язковим при плануванні інформаційного обслуговування бібліотекарів. Отже, успішна орієнтація бібліотекарів у складному професійному середовищі потребує ґрунтовного вивчення їхніх інформаційних потреб, закономірностей їхнього формування та розвитку [1-3].

Сучасний дослідник І. Діденко підкреслює, що у бібліотекознавстві, бібліографознавстві, інформатиці такі поняття, як *інформаційна потреба*, *інформаційний інтерес*, *інформаційний запит індивіда* відіграють істотну роль. Їхнє вивчення завжди було і нині залишається однією з найактуальніших проблем цих сфер людської діяльності, розв'язуваної як на теоретичному, експериментальному, так і на практичному рівнях [5].

Одним із ключових понять для інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек, незалежно від їхньої приналежності, є *інформаційна потреба*. Проблематика інформаційних